

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

خسونت علیه زنان و بازتاب آن در مطبوعات

با استفاده از اخبار و مطالب مندرج در روزنامه‌های سال ۱۳۸۲

تحلیل و تألیف: ناهید اعظم رام پناهی

رام پناهی، ناهید اعظم، ۱۳۳۸ -

خشونت علیه زنان و بازتاب آن در مطبوعات / تحلیل و تألیف ناهید اعظم رام پناهی؛ صاحب امتیاز شورای فرهنگی اجتماعی زنان؛ زیر نظر مرکز اطلاعات و آمار زنان. — تهران؛ شورای فرهنگی اجتماعی زنان، روابط عمومی، ۱۳۸۳.

۷۸ ص. : جدول، نمودار. — (مجموعه گزارشات؛ مجموعه سوم)

ISBN 964- 8435- 08-1

فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیبا.

ص. ع. به انگلیسی:

Violence against women the reflection on the press.

۱. زنان - - ایران - - خشونت علیه - - پوشش مطبوعاتی. الف. شورای فرهنگی اجتماعی زنان

روابط عمومی. ب. شورای فرهنگی اجتماعی زنان. ج. شورای اجتماعی زنان. مرکز اطلاعات و

آمار زنان. د. عنوان.

۳۶۲/۸۸۰۸۲۰۹۵۵ HV۶۲۵۰ /۴ / ۲۹

کتابخانه ملی ایران

۳۶۲/۸۸۰۸۲۰۹۵۵

م ۸۳ - ۳۴۲۳۶

عنوان: خشونت علیه زنان و بازتاب آن در مطبوعات (روزنامه های سال ۱۳۸۲)

گردآورنده: ناهید اعظم رام پناهی

صاحب امتیاز: شورای فرهنگی - اجتماعی زنان

همکاران در اجرا: دکتر شهلا باقری - نیلوفر پناهی - آزاده صادقی - مریم احمدی - معصومه باقری

ویراستار: فاطمه سادات الحینی

طراح جلد: سیده باهره پاکدامن

صفحه آرا: نریا کلانتری

حروفچین: سمیه جرنوش - زهرا ممایی

ناشر: روابط عمومی شورای فرهنگی اجتماعی زنان

چاپ اول: زمستان ۱۳۸۴

تیراژ: ۵۰۰

بها: ۶۰۰ تومان

تذکر: حق چاپ و انتشار محفوظ است.

آدرس: تهران، خیابان مفتاح، روبروی ورزشگاه شهید شیروودی، خیابان اردلان، پلاک ۶، کد پستی ۱۵۸۲۹۱۷۶۵۱

فاکس: ۸۸۳۲۰۰۵۵

تلفن: ۸۸۳۱۹۸۹۱-۲

URL: www.iranwomen.org

Email: wscc@iranwomen.org

فهرست عناوین

پیشگفتار	۱
----------	---

فصل اول: کلیات

مقدمه	۵
طرح مسأله	۶
ضرورت و اهداف تحقیق	۷
نحوه تحقیق	۹

فصل دوم: استخراج، تحلیل و ارزیابی اطلاعات

تحلیل و ارزیابی اخبار	۱۵
ارزیابی اخبار و وقایع به تفکیک ماه	۱۶
ارزیابی اخبار و وقایع به تفکیک نوع خشونت	۱۹
ارزیابی اخبار و وقایع به تفکیک دسته اصلی	۲۲
ارزیابی اخبار و وقایع به تفکیک شیوه اعمال خشونت	۲۴
ارزیابی اخبار و وقایع بر حسب نسبت عامل با قربانی	۲۶
ارزیابی اخبار و وقایع بر حسب جنسیت متهم	۲۸
ارزیابی اخبار و وقایع بر حسب علت و انگیزه خشونت	۲۹
ارزیابی اخبار و وقایع بر حسب محل حادثه	۳۲
ارزیابی اخبار و وقایع بر حسب مأخذ	۳۶
تحلیل و ارزیابی مقالات	۳۸
ارزیابی مقالات بر حسب ماه	۳۹
ارزیابی مقالات بر حسب مأخذ	۴۱
علل و عوامل خشونت در مقالات	۴۳
عوامل خانوادگی	۴۳

۴۵	عوامل حقوقی- قضایی
۴۶	عوامل روانی
۴۷	عوامل مربوط به فرهنگ، بینش، آگاهی و هنجار عمومی جامعه
۴۹	عوامل اجتماعی
۵۳	پیامدها و نتایج حاصل از خشونت در مقالات
۵۳	آثار و پیامدهای سوء در سلامت روانی اعضای خانواده
۵۴	آثار و پیامدهای سوء در سلامت جسمی افراد
۵۵	آثار و پیامدهای اجتماعی
۵۶	پیشنهادهای ارائه شده جهت رفع مفضل خشونت علیه زنان در مقالات
۵۶	پیشنهاد مربوط به فرهنگ سازی، آگاه سازی و آموزش
۵۷	پیشنهاد مربوط به اقدامات حقوقی- قضایی و امنیتی
۵۸	پیشنهاد مربوط به اقدامات حمایتی، اجتماعی و مدنی
۶۰	خشونت علیه زنان در ایران و جهان به بیان آمار و ارقام
۶۰	آمار خشونت علیه زنان در کشورهای مختلف جهان
۶۵	آمار خشونت علیه زنان در جمهوری اسلامی ایران
۶۸	نظریه
۷۱	جمع بندی و نتیجه گیری
۷۶	ضمایم

پیشگفتار

نظری به اهمیت نقش ارتباطات و اطلاع رسانی در شناسایی و تجزیه و تحلیل مسائل زنان، امروزه استفاده از فن آوری‌های نوین در دسترسی سریع و آسان به آخرین اطلاعات صحیح و متقن برای مراکز سیاستگذاری و برنامه‌ریزی زنان و دستگاههای اجرایی ذریب‌ط امری مهم و ضروری شمرده می‌شود.

مرکز اطلاعات و آمار زنان بمنظور بسط و گسترش اطلاعات مربوط به زنان و فراهم آوردن زمینه تعمیق و گسترش فعالیت‌های سیاستگذاری، برنامه‌ریزی و تحقیقاتی در سطح کشور و بطور خاص به عنوان بازوی اطلاع رسانی شورای فرهنگی اجتماعی زنان در راستای تحقق اهداف و وظایف شورا مبنی بر اتخاذ تدابیر لازم برای هماهنگ کردن فعالیت‌های مراکز و سازمانهای فعال در امور زنان، مطالعه و ارزیابی مستمر وضعیت زنان، تهیه گزارشات سالانه و کمک به ایجاد هماهنگی در برنامه‌های تحقیقاتی، بر اساس مصوبه جلسه ۴۵۰ شورای عالی انقلاب فرهنگی تأسیس گردید.

این مرکز با هماهنگی و ارتباط ارگانیک با کلیه مراکز دست اندرکار اطلاعات و آمار زنان و دستگاههای اجرایی و مراکز پژوهشی امکان انسجام و سازماندهی در زمینه جمع‌آوری و ارائه اطلاعات و آمار زنان را در سطح ملی فراهم نموده و با ارائه گزارشات تحلیلی مراکز سیاستگذاری، برنامه‌ریزی و پژوهشی بویژه شورای فرهنگی اجتماعی زنان را به عنوان یک مرکز سیاستگذار عام در امر شناسایی نیازها و مشکلات زنان و تعیین اولویت‌ها در برنامه‌ریزی‌های لازم پشتیبانی می نماید.

در شرح وظایف پیش بینی شده برای این مرکز موارد زیر مورد توجه و تأکید قرار گرفته است:

۱. جمع‌آوری و تهیه اطلاعات و آمار مربوط به زنان در داخل و خارج کشور در زمینه‌های مختلف فرهنگی و اجتماعی و...
۲. سازماندهی، طبقه بندی و نمایه سازی اطلاعات و آمار و مدارک مربوط به زنان بمنظور تشکیل بانکهای اطلاعاتی،
۳. اشاعه اطلاعات و مدارک و آمار مربوط به زنان از طریق سرویس‌های اینترنتی و اینترنتی و لوحهای فشرده و نیز سرویس‌های اطلاع رسانی مکتوب از قبیل کتب، جزوات و بولتن‌های اطلاع رسانی،

۴. ارزیابی مستمر وضعیت زنان و تهیه گزارشات تحلیلی از وضعیت زنان در ابعاد مختلف فرهنگی، اجتماعی، آموزشی، بهداشتی و غیره با استفاده از داده‌های آماری و سوابق پژوهشی موجود جهت ارائه به مراکز ذیربط.
۵. شناسایی مشکلات و کمبودها، نقاط ضعف و قوت وضعیت موجود زنان در زمینه‌های مختلف و ارائه به مراکز سیاستگذاری و برنامه‌ریزی مسئول.
۶. شناسایی اولویت‌ها و نیازهای اصولی تحقیقات مسائل زنان و ارائه خدمات به پژوهشگران داخلی و خارجی.
۷. فراهم نمودن امکانات مناسب مبادله اطلاعات و مدارک و آمار مربوط به زن و اسلام با دیگر کشورها و بویژه کشورهای اسلامی و استفاده از شبکه‌های اطلاعاتی بین‌المللی و منطقه‌ای.
۸. بررسی تطبیقی اطلاعات و نتایج تحقیقات انجام شده در زمینه جایگاه زن در نظام اسلامی در مقایسه با سایر ادیان الهی و مکاتب و ملل گوناگون بمنظور شناسایی معرفی الگوی زن مسلمان.
۹. ارائه راهکارهای ایجاد هماهنگی و سازماندهی بین منابع اطلاعاتی و تحقیقاتی ذیربط در کشور.
۱۰. برگزاری گردهمایی‌های پژوهشی در زمینه مسائل زنان و مقایسه تطبیقی تحقیقات در سطح ملی و بین‌المللی.

بر این اساس دفتر تحلیل اطلاعات و آمار مرکز، اقدام به انتشار مجموعه گزارشات تحلیلی در زمینه موضوعات مربوط به زنان و خانواده می‌نماید.

شایان ذکر است سایت مرکز اطلاعات و آمار زنان با آدرس www.iranwomen.org و با برخورداری از پایگاههای اطلاع رسانی آیات، روایات، آمار، تحقیقات، مقالات، کتابشناسی، نشریات، قوانین، اخبار، استفتائات، سخنان، مراکز و مجامع و اسامی ائمه‌المراتب با بیش از دهها هزار رکورد اطلاعاتی به دو زبان فارسی و انگلیسی جهت اطلاع رسانی به مراکز سیاستگذاری و برنامه‌ریزی زنان و محققین و پژوهشگران در دسترس عموم قرار دارد.

مقدمه

موضوع خشونت علیه زنان، به عنوان یکی از آسیب‌ها و مخاطرات اجتماعی، در جوامع عقب مانده، در حال رشد و پیشرفته در انواع و اشکال مختلف آن، توجه اندیشمندان، کارشناسان و متولیان امور اجتماعی را به خود جلب کرده است.

خشونت علیه زنان، هم در ابعاد خانوادگی و هم در ابعاد اجتماعی، در اشکال مختلف جسمی و روانی در همه جوامع، موضوعی نگران‌کننده و در خور توجه است. اشکال مختلف خشونت علیه زنان، در نظام‌های قومی و قبیله‌ای یا جوامع بسته و محدود، به دلیل بینش‌های مردسالارانه و تبعیض آلود و یا سنن و آداب و رسوم جاهلی و خرافاتی، در قالب رنج‌ها و تبعیض‌های ریشه‌دار تاریخی جلوه‌گر می‌شود. از سوی دیگر از آنجا که همین جوامع، به هر حال در معرض تجدد و ناگزیر از شکسته شدن قالب‌ها و هنجارهای غیرمعقول هستند موجب به وجود آمدن بینش‌های برابری‌طلبی و مبارزه با سنت‌های تحمیلی در میان زنان و به طور متقابل، نوعی مقاومت و ایستادگی عمومی در حفظ هنجارهای قدیمی می‌شود، که این خود موجب بروز ظلمی مضاعف علیه زنان خواهد شد.

اما خشونت علیه زنان، در جوامع پیشرفته غربی، علل، انگیزه‌ها و اشکال متفاوتی دارد. در اینگونه جوامع تبعات گسترش شهرنشینی و زندگی ماشینی، از بین رفتن مناسبات انسانی و عاطفی، خلأ پشتوانه‌های معنوی و فرهنگی، رواج فرهنگ و بینش مادی فردگرایانه، تزلزل و سستی بنیان خانواده، رواج فساد و بی‌بند و باری و سوء استفاده‌های جنسی، ملعبه قرار گرفتن زن به عنوان

کالایی تجاری و تبلیغاتی در جهت اهداف اقتصادی و حتی سیاسی، رواج خشونت به عنوان هنجار اجتماعی و روند رو به رشد جرم و جنایت موجب اعمال انواع خشونت و آزارهای روحی و جسمی اجتماعی، بر علیه زنان و سلب امنیت و آسایش آنان می‌شود.

از سوی دیگر افزایش جنبش‌های فمینیستی و حمایت‌های جانبدارانه از زنان نوعی واکنش و عکس‌العمل منفی را در میان مردان برانگیخته است بطوریکه تن ندادن زنان به نقش‌های خانوادگی و نقش‌های متقابل زن‌شویی همچنین عدم همزیستی مسالمت‌آمیز اعضای خانواده موجب بروز رفتارهای جنون آمیز آنی در بین همسران شده، که آمار فراوان قتل و ضرب و شتم خانگی در چنین جوامعی بیانگر این واقعیت تلخ است و قوانین و سیستم‌های حمایتی و تأمینی، تشکله‌ها و سازمان‌های دولتی و غیردولتی حمایت‌کننده مربوطه نیز نتوانسته است این رفتارها را کنترل کرده و کاهش دهد.

طرح مسأله

مرکز اطلاعات و آمار زنان، پیرو اجرای طرح تهیه ویژه نامه زن در آینه مطبوعات، شامل مجموعه کامل اخبار و مطالب و مقالات مربوط به زنان و خانواده، مندرج در روزنامه‌های صبح و عصر کشور به همراه ارائه گزارش تحلیلی و آماری این مطالب، بر حسب دسته بندی موضوعی و کیفیت اخبار و مطالب به تفکیک نوع روزنامه که از ابتدای سال ۱۳۸۲ به طور ماهانه با حجمی بیش از ۱۰۰۰ صفحه تهیه و تنظیم شده است، در جمع بندی و نتیجه گیری یکساله این طرح، گزارشی مستند از مجموع ۲۰۵۲۶ خبر و مطلب جمع آوری شده را در نشست کارشناسی متشکل از جمعی از مدیران مسئول، سردبیران روزنامه‌ها و کارشناسان خبری و سیاسی کشور و مسئولین شورای فرهنگی اجتماعی زنان